

Föreningen Islandssamlarna
c/o Per Hanner
Wittstocksgatan 2
115 24 STOCKHOLM

Med denna rapport följer
blankett för uppgifter till
nya medlemsförteckningen.
Insändes före 15 december!

Rapport oktober 1988
(Nr 73)

Kära Systrar och Bröder i Islandssamlarna!

Litet försenad kommer nu höstens första rapport. Ni får ursäkta er sekreterare, men det händer ju att ens arbetsuppgifter ibland hindrar en att få tid med skrivandet av rapporterna.

Tyvärr måste den planerade höstofferten inställas på grund av att endast två medlemmar ställde upp med inlämning. Ni får trösta er med att vi planerar en ny vårauktion, och till dess hoppas vi att alla de som har något att inlämna får ändan ur vagnen och bidrar med trevligt inlämnat material. Vi återkommer senare med närmare detaljer.

Så måste Ni alla bidra till nya medlemsförteckningen genom att sända in medföljande blankett, som det tar 5 minuter att fylla i. Vi har en mängd föråldrade uppgifter om er, som kräver rättelse. Framförallt ber jag alla som specialsamlar något att ange detta. Det skall in i förteckningen, så att alla medlemmar kan få en överblick över vilka andra som har likartat intresse och härigenom får möjlighet till att ta kontakter till ömsesidig glädje och nytta.

Jag vill uttrycka ett särskilt tack till þór þorsteins för den av honom utlovade hjälpen med nyhetsuppgifter, varom Du kan läsa längre fram.

Slutligen: Det har glatt mig mycket att från många medlemmar få höra att de uppskattat den lilla icke-filatelistiska notisen i förra rapporten om de "gudlösa" isländska veckodagarna.

Sekreteraren

Kommande
sammanträden

Stockholm. Adress Sturegatan 19, 5 tr. (Beskow). Tid kl. 19.30.

Den som inte tidigare fått portkoden bör i förväg ringa Beskow (0762/414 56) eller Hanner (08/667 45 75) för att få koden. (Obs. Det kan bli ändrad lokal efter årsskiftet.)

Torsdag den 10 november

Torsdag den 8 december

Onsdag den 25 januari

Onsdag den 22 februari: Årsmöte

Göteborg. Lokal Norska Sjömanskyrkan, Skånegatan 16. Tid kl. 19.30
andra tisdagen i varje månad. Program i annons i Göteborgs-
Posten söndagen före mötesdagen.

Höstofferten in-
ställd - ny vår-
auktion planeras

Den i förra rapporten utlysta höstofferten har tyvärr måst inställas sedan det befunnits att det vid inlämningsfristens utgång inlämnats eller anmälts material bara från två medlemmar och detta inte bedömdes vara tillräckligt för att motivera de ganska höga kostnaderna för upprättande, mångfaldigande och utsändande av offertlistan.

Styrelsen är nu inställd på att ordna en ny vårauktion 1989, och Hans Råland har åter varit vänlig nog att ta på sig det stora arbetet som organisatör av en sådan. Vi återkommer till saken i en senare rapport.

Ny medlems-
förteckning,
som Du måste
bidraga till

Vi skall ju nu ha en ny medlemsförteckning. Den senaste fullständiga avsåg situationen den 15 februari 1982 och även om ett supplement sänts ut är det klart att en ny behövs. Ytterligare nya medlemmar har trätt in och andra har avlidit eller lämnat oss.

Liksom förra förteckningen skall den nya innehålla uppgifter om samlingsområden och specialiteter, så att de som är intresserade av särskilda områden kan finna varandra.

Mängder av uppgifter om dessa och andra saker i förra listan är nu föråldrade eller ofullständiga. Dessutom har i Sverige under 1988 skett en mängd ändringar av postnummer (liksom även i Reykjavík några medlemmar torde ha fått nytt postnummer).

Vi måste därför be alla - och vi menar alla - medlemmar (utom nya medlemmar under 1988, om de inte har något nytt att meddela) att fylla i den blankett som medföljer denna rapport och skicka in den. Skulle vi för någon inte få in blanketten, måste vi ta med samma uppgifter som 1982 (eller som meddelats vid senare inträde), inkl. sådana som nu är alldeles fel (kanske anges som telefon till arbetet en arbetsplats, där Du slutade för många år sedan).

När Du anger specialisering (sista delen av blanketten) kan Du, om Du har 1982 års medlemsförteckning i behåll, lämpligen använda den sifferkod som fanns på s. 19 i den listan. Har Du ett specialintresse inom föreningens område, glöm inte att ange det. Du behöver inte anse Dig som "specialist" för att kunna göra det.

Auktionsserie
på Folmer
Østergaards
samling

Vår medlem Folmer Østergaard, som avled i april i år, var ju en storsamlare av Island, och hans samling tog hem många utmärkelser vid utställningar under årens lopp. Hans speciella intressen var ju stämplor av alla de slag och försändelser, särskilt sådana som dokumenterade olika portosatser.

Folmers efterlämnade isländska samling kommer nu att upplösas och säljas, vilket på sterbhusets uppdrag sköts av Ebbe Eldrup och Torben Jensen. En första auktionskatalog kom nu i början av hösten, och när detta skrives har anbudstiden gått ut. Många av vår förenings medlemmar har fått denna katalog men tyvärr inte alla som kunde varit intresserade. En andra auktion planeras till våren eller hösten 1989, och Ebbe Eldrup meddelar att de som inte fått första katalogen kan skriva till honom (adress: Rytterskolen, Københavnsvej 27, DK-3650 ØLSTYKKE) och anmäla sin önskan att få nästa katalog. Den som är intresserad av stämplor och brev rekommenderas göra detta - den första katalogen upptog ett överväldigande utbud av vackert och sällsynt material. Man kan också till Ebbe anmäla sitt intresse för ett visst område (låt oss säga t.ex. Chr. IX-frimärkta brev), eftersom man räknar med att sälja en del av samlingen direkt genom s.k. "private treaty" (fritt översatt: direktaffärer).

Nya isländska
frimärken

Sedan sist har följande nya märken utgivits:

<u>Facit nr</u>	<u>Utg.- dag</u>	<u>Valör, krónur</u>	<u>Motiv etc</u>
728	21/9	5	Rödspov (Limosa limosa)
729	"	30	Alfågel (Clangula hyemalis)
730	9/10	40	Frimärkets dag, block (försäljningspris 60 kr)

Þróstur Magnússon, konstnären vid Islands postverk, har därmed kommit med två nya vackra märken i serien med fåglar. Det rör sig denna gång om fåglar, som också är kända i de andra nordiska länderna, ehuru man i Danmark antagligen bara ser alfågeln på snabbvisit under flyttningstider.

Rödspoven är en vadarfågel av en fiskmå's storlek och har mycket lång näbb (cirka 10 cm). Den finns sommartid i stora delar av Europa. I Island rapporteras den ha blivit mera allmän under 1900-talet, troligen på grund av varmare klimat, och häckningsplatserna har flyttats mera nordöver i landet. Härtill kan också ha bidragit dräneringen av mossar på sydlandet, ty i mossar trivs denna fågel bäst.

Alfågeln tillhör andsläktet, och hannarna känns igen på sitt långa stjärtspröt. Denna fågel har en mera nordlig utbredning än rödspoven - i Sverige finns den sommartid bara i de nordliga fjällområdena. I Island har man noterat en minskning, antagligen på grund av nyssnämnda klimatförändring, som drivit fågeln ännu mera norrut. Ofta påträffas stora flockar ute till havs. Alfågeln's "frieribeteende" har beskrivits så här: "Ett flertal hannar samlas runt en hona, reser på huvudet och stjärten, så att spröten pekar mot skyn, och bugar sig elegant mot den sköna, allt under det att alfågelsången klingar." Denna sång har liknats vid ljudet av en klarinett och betecknas som en av de vackraste av fågelsånger.

Årets frimärketsdag-block bygger på samma idé som 1986 och 1987 års. Det är återigen en av de teckningar som Auguste Meyer gjorde 1836, och graveringen är gjord av Czeslaw Slania. Denna gång är motivet gården Núpsstadur, som ligger tämligen isolerat i Fljótshverfi på sydvästsidan av Vatnajökull. Bilden domineras av de vilda bergen och bondgården med det för tiden typiska byggnads-sättet och utseendet. Denna gård är väl för länge sedan borta, men det påpekas särskilt att det lilla hus man ser i förgrunden - strax till höger om själva frimärket - är bevarat. Det är Islands minsta kyrkliga byggnad. Kapellet är invändigt bara 5,2 m långt och 2,2 - 2,5 m brett.

Nyheter från
Island genom
þór Þorsteins

I förra rapporten nämnde vi den speciella hjälp med informationer om Islands postväsen (posttaxor, förändringar i fråga om postkontor, nya stämplor etc.) som vi i många år haft av Folmer Østergaard. Vi ställde frågan om det nu fanns någon i föreningen, som kunde axla Folmers mantel och ge oss motsvarande uppgifter. Denna fråga var givetvis riktad främst till våra isländska medlemmar.

Jag har nu den stora glädjen att meddela, att þór Þorsteins erbjudit sig att hjälpa oss på detta område, ett erbjudande som vi med största tacksamhet noterat. Þór har genom sin ställning i LIF, det isländska filatelistförbundet, tillgång till löpande informationer av just det slag vi önskar. Vi tackar þór och skall här nedan vidarebefordra vad som redan kommit till vår kännedom genom honom.

a) Ny posttaxa

Redan i förra rapporten förutsade vi, att den alltså stora inflationen skulle driva fram minst en ytterligare portohöjning 1988 utöver den som trädde i kraft den 15 januari. Vi hade rätt, ty redan har det t.o.m. skett två höjningar. Den ena trädde i kraft den 16 juli och berörde alla portosatser, som i genomsnitt höjdes med omkring 15 %. Exempelvis höjdes då portot för brev under 20 g inom landet (och Norden) från 16 till 18 kr och till övriga utlandet från 21 till 24 kr. Den andra höjningen, från 16 oktober, avsåg endast taxan för inrikes och nordiska breven i lägsta viktsklassen som gick upp 1 kr till 19 kr.

Man måste konstatera, att med dessa ideliga höjningar har det isländska postverket svårt att hänga med i frimärksutgivningen. Även för de vanligaste portosatserna har för en korrekt frankering tidvis krävts och kommer framdeles att krävas minst två frimärken.

b) Frankeringsetikettmaskinen på Reykjavík 3

Denna maskin omnämndes i rapport 72 och det sades där, att den förutom valfria valörer hade tre fasta valörer. Efter portohöjningen i juli ändrades dessa till 18, 24 resp. 37 kr för att svara mot de vanligaste portosatserna, berättar þór. (Den har väl fått 18 kr utbytt mot 19 kr nu?)

c) Ny ortsstämpel

Bolungarvík har fått ny brostämpel, typ B8b. Det avtryck vi fått från þór bär datum 21.9.1988, men vi vet inte om detta är första dagen.

d) Nedlagda brevsamlingsställen

I N-Ísafjardarsýsla är fr.o.m. 1 augusti inte mindre än 4 bréfhirðingar nedlagda: Eyri, Hvítanes, Laugaból och Ögur. Från samma dag finns det inte heller bréfhirðing i Stóra-Fjardarhorn.

Kommande utställningar i Reykjavík

þór Þorsteins meddelar också följande om kommande utställningar, som kan vara av intresse för våra medlemmar. Klúbbur Skandinavíusafnara håller utställning i Reykjavík våren 1989, troligen i mars. Man tar gärna emot utländska deltagare. Antalet ramar blir cirka 200. - Dagarna för den nordiska utställningen NORDIA 91, som går i LIF:s regi, är nu bestämda till 25-30 juni 1991.

Vigdis sitter kvar men ministärerna skiftar

Island har i år haft val av president (isl. forseti). Presidenten väljer man på 4 år i taget, och inte oväntat omvaldes populära Vigdis Finnbogadóttir med enorm majoritet (93 % av de röstande). Det kanske inte kan skada med en liten repetition av namnen på Islands presidenter:

Sveinn Björnsson	1944-1952
Ásgeir Ásgeirsson	1952-1968
Kristján Eldjárn	1968-1980
Vigdis Finnbogadóttir	1980-

De tre förstnämnda finns på frimärken, utgivna 1952, 1973 resp. 1983, i samtliga fall först efter vederbörandes död.

Medan en isländsk president, som står över partipolitiken, gärna blir kvarsittande, så är det större omsättning på premiärministrar och regeringar. I september avlöstes en koalitionsregering, som suttit litet över ett år, av en annan koalitionsregering. Det är framförallt olika uppfattningar om den ekonomiska politiken och metoderna för inflationens bekämpande som leder till regerings-skiftena. Den nu tillträdde regeringen devalverade isländska kronan med ytterligare 3 % och införde löne- och prisstopp till den 15 februari 1989.

Grönlands post-
verk 50 år

Grönlands frimärksutgivning brukar vi ju inte löpande rapportera i dessa rapporter, men ett undantag måste vi ju göra, då nu det 1938 grundade Grönlands Postvæsen den 15 september firat sitt 50-årsjubileum, varvid man utgav ett speciellt frimärke i valören 3 kr + 0.50 kr i tillägg. Tillägget går till en fond för inköp av filatelistiska och andra postala objekt som bör stanna på Grönland.

Grönlands-samlare kan säkert finna läsning av intresse i jubileumsboken "Grönland set gennem 50 års frimærker". Den kan erhållas genom Grönlands Postvæsen, Postbox 100, DK-1004 København K. Priset uppges vara 148 DKr + 14 DKr i expeditonsavgift.

Ett nytt - och
trevligt -
Hópflug-brev

På en schweizisk auktion såldes i september ett Hópflugbrev med ett av oss ej förut katalogiserat nummer, 244, varigenom totalantalet av de av oss kända bevarade Balbo-breven steg till 105 st.

Detta brev är för övrigt ett ovanligt trevligt exemplar och kanske det vackraste vi sett, varför vi gör försöket att ta med en bild av det efter auktionskatalogen. Det hör till de brev som stämpades 9.VII.33 men först fick stämplarna med årtalet 32, varför årtalet ändrades med bläck utom om det träffat ett Hópflug-märke. Vidare är det troligen det första brev vi sett, där tilläggsfrankeringen av 30 aur helt skett med Gullfoss-märken (2 x 5 + 20 aur). Slutligen är det mera personligt än flertalet Hópflugbrev. Kuvertet, med ett Reykjavík-hotells namn, är adresserat på franska och med en ytterst vårdad stil till en holländsk flyg-överstelöjtnant. På vägen från Italien till Island gjorde Balbos eskader sin första mellanlandning i Amsterdam. Det är därför all anledning att räkna med att avsändaren var en av Balbos flygofficerare, som velat från Reykjavík sända en hälsning och tack för senast.

Nyupptäckt
variant av
25 kr All-
tingshuset

Jan van den Berg i Haag, redaktör för den nederländska skandiniaviensamlarföreningens tidskrift, har sänt oss en förstora bild av ett märke Facit 311, Alltingshuset, som han fått av en medlem i nyssnämnda förening. Han undrar om detta märke, som även är avbildat i denna rapport, representerar en tidigare okänd variant. Märket har ramlinjer som sticker upp en aning över den övre ramen, tydligast i övre högra hörnet.

Bernhard Beskow meddelar, att denna variant är okänd för honom. Ej heller är den, såvitt vi kunnat finna, omnämnd i litteraturen. Vi är därför tacksamma, om alla medlemmar som har märket vill se efter om ni har varianten och i så fall meddela föreningens sekreterare (Hanner). Skulle någon vara nog lycklig att ha ett ark av märket och finna varianten i arket, vill vi givetvis också ha uppgift om positionen. Men även om Du bara hittar ett enstaka exemplar, glöm inte att meddela det. Det finns säkert sammanlagt hundratals exemplar av märket i våra medlemmars samlingar. Skulle inte ett enda bli anmält till oss, måste den holländske samlarens märke anses vara ett tillfälligt feltryck och inte en bestående variant.

örning för
falska 5 aur
blå

Jan van den Berg har också sänt oss till påseende ett märkligt objekt, som tydligen dykt upp i flera exemplar i Holland.

Märket 5 aur blå representerar ju den äldsta färgen på 5 aur-märke (1882 bytte man till grön färg) och finns som bekant i två tryckupplagor, 1876 års i linjetandning 12½ (Facit 23) och 1878 års i tandning 14 x 13½ (Facit 9).

Det av Jan översända märket av 5 aur är också blått men har tandning 12 3/4, och märkets tandning motsvarar inte heller den dåliga linjetandningen utan är mycket jämn. Den motsvarar helt den tandning som infördes 1896.

Undersökningen av märket visar att det otvivelaktigt är ett 5 aur grön (Facit 24), som genom påverkan fått ändrad färg. Denna "nya" blå färg är på det märke vi sett något ljusare än på F. 23 och F. 9. En underlighet med färgen visade sig vara att den, om märket sattes in i viss typ av insticksficka och betraktades genom den, skiftade tillbaka till mera grön, vilket ju var avslöjande.

Eftersom ett antal sådana "blå" 5 aur är kända från Holland, är det uppenbart att man har att göra med en utprånglig av behandlade gröna märken, som har sålts som Facit 23, trots att tandningen inte är den som skall finnas på detta dyra märke. Sådana förfalskningar kan ju lätt gå över gränserna, så se noga upp med tandningen på märken som anges vara Facit 23.

Bernhard Beskow, som inte tidigare känt till något exemplar av denna förfalskning, nämner att han däremot sett blå exemplar av det svenska märket (Facit 52) Oskar II 5 öre grön. Han har också fått beskrivning på en enkel metod att åstadkomma denna färgändring, men vi vågar inte föra sådant vidare på dessa sidor.

Två frågor
ställda i
rapport 72

På s. 6-7 i förra rapporten ställdes två frågor till våra medlemmar.

1. Leif Fuglsig efterlyste avstämplingar av Christian X-märket 40 aur blå (Facit 140) under tiden 18/4 - 24/11 1921, vilket skulle kunna lämna bevis för riktigheten av hans förmodan att detta frimärke utgavs den 18/4 och inte 25/11. Vi har inte fått in något svar annat än från vår ordförande, som gått igenom

sina exemplar av märket utan att finna något stämplat under den intressanta tiden. (Dessutom har givetvis sekreteraren noga granskat sin samling av ett stämplat ex. av märket.) Vi är verkligen angelägna att ni alla tittar på edra exemplar av detta märke och verkligen meddelar oss, om ni hittat en (tydlig) stämpel under tiden 18/4 - 24/11 1921. Skriv till sekreteraren (Hanner) och ange vilket datum som påträffats. Mycket talar för Leifs antagande om det tidigare utgivningsdatumet, och det vore väl trevligt att få det bekräftat och en gammal tveksamhet om rätt utgivningsdag ur världen.

2. En medlem sände in en fråga om breven (i regel med förtryckt adress) med rapporter från fyrplatser till fyrstyrelsen (Vitamálastjoran) i R-vík inte normalt var frankerade med tjänstemärken. (Om detta var riktigt, skulle nämligen en intressant iakttagelse kunna göras om användningen under 1922 av vissa övertrycksmärken.) Inte heller på denna fråga har vi fått något svar, men av en tillfällighet har er sekreterare råkat få se två fyrbrev, varav ett från en helt annan period (Chr. IX-märke), och dessa var inte försedda med tjänstemärken.

En fråga kvarstår dock: varför användes inte tjänstefrimärken inom fyrväsendet, trots att detta otvivelaktigt är en statlig förvaltning? Vilka myndigheter var det, som använde dessa märken? Finns det möjligen någon av våra isländska medlemmar, som kan ge oss ett enkelt svar på denna fråga. (Sekreteraren mottager gärna brev på isländska.)

Mosfellsbær

I rapport 71 undrade vi, om Mosfellsbær - vars postkontor tidigare haft namnet Varmá - var namnet på en ny stad (kaupstadur, da. och no. "by"). Vi har nu svaret: Mosfellsbær, förort till Reykjavík, är stad sedan 1987.

Ännu en "sidostämpel"

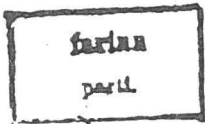
I förra rapporten hade vi, som Du kanske minns, ett avsnitt om sidostämplat, dvs. stämplat att sätta på brev men inte på frimärkena och som angav sådana saker som "okänd", "avliden", "retur". Vi avbildade inte mindre än 13 sådana stämplat, använda i Reykjavík omkring 1965, efter en bild vi fått från Ólafur Eliásson.

Från Leif Fuglsig har vi sedan fått uppgift om en annan och mycket äldre sidostämpel. Den finns på baksidan av två kuvert, som 1894 gått från Danmark till Dýrafjörður i nordvästra Island. Brev som var adresserade till en fartygskaptan, har från Dýrafjörður sänts i retur till avsändaren. På kuvertens baksida har påslagits den här avbildade lilla stämplat med texten på två rader

farinn/parti.

Denna anger alltså på både isländska och franska att adressaten hade farit från orten, och den måste alltså ha slagits på i Dýrafjörður.

Leif har konsulterat Ólafur Eliásson om denna stämpel. Ólafur säger att han tidigare sett stämplat 2-3 gånger, alla på brev kring sekelskiftet. Dessa fanns på brev, som Ólafur vill minnas var returnerade från västlandet, ev. just från Dýrafjörður. Detta är den enda sidostämpel med både isländsk och fransk text, som han känner till. Man vet inget om när och hur den tillkommit och om den använts bara i Dýrafjörður eller även på andra ställen. Ólafur uttrycker en förmodan, att stämplat blev privattillverkad av postmästaren i Dýrafjörður, som säkert fick returnera åtskilligt med post adresserad till utländska fiskare på fångstfälten utanför nordvästra Island.

Katalogiseringen
av isländska
frimärkshäften

Vi har då och då funderat på att göra en bilaga till Rapport, som skulle utgöra en katalog över de isländska frimärkshäften. Er sekreterare är visserligen inte expert på detta område, men han har samlat på sig och fått sig tillsänd en hel del som skrivits på området, och detta skulle kunna redigeras samman. Det kanske dock är lika bra att detta projekt inte blivit genomfört, ty nu tycks det ha lossnat på området i frimärkskatalogerna.

Facit special 1989 presenterar en helt ny och mycket utvidgad lista över de handgjorda häftena, vilket bl.a. innebär en omnumrering i förhållande till Facits tidigare listor. Efter vad vi inhämtat är det en tysk samlare, som framförallt ligger bakom nya listan. Häpnadsväckande nog har katalogens pris på de äldre häftena (före 1945) samtidigt höjts med över 100 %. Såvitt vi förstår motsvarar detta inte alls marknadsläget. Efter vad vi kunnat finna ligger de på senaste tid betalda priserna vid en fjärdedel eller möjligen en tredjedel av de nya katalogpriserna!

Vidare meddelar Þór Þorsteins, att i nästa årgång av katalogen Íslensk frímerki kommer att intagas en av honom själv gjord katalog över alla kända häften. Det kommer att bli spännande att jämföra Þórs och Facits listor.

Nummerstämpel
250 lokaliserad

Nummerstämpel 250, för vilken tidigare ingen uppgift finns om användningsort, ser ut att ha varit i Hólmavík att döma av ett nyligen i dagen kommet objekt. Av utrymmesskäl sparar vi en närmare redogörelse för detta till nästa rapport.

Och hur gick det
för Island i
handboll vid OS?

Island utgav ju i juni ett olympiadfrimärke och valde då handboll som motiv med tanke att detta är en sport vari Island haft stora framgångar. Det var därför med spänning vi steg för steg följde det isländska lagets prestationer i Söul.

I handbollsturneringen deltog 12 länder, som delades på två grupper à 6 lag, där alla lagen spelade mot alla övriga i gruppen. I den grupp Island tillhörde spelade också Sverige, och vid mötet mellan dessa länder vann det svenska laget med 20-14. Ingetdera laget kom med i slutspelet om medaljerna utan Island slutade på åttonde plats, medan Sverige belade den femte. Men Island uppnådde flera fina resultat i sina matcher, bl.a. spelade man oavgjort mot Jugoslavien, den slutliga bronsmedaljören, och i matchen om platserna 7 och 8 förlorade man mot Östtyskland med bara 29-31. Så nog gjorde det isländska laget en strong insats!

Nästa gång Island utger ett frimärke med handbollsmotiv lär bli 1995, eftersom man det året blir värdland för världsmästerskaps-turneringen (VM) i den sporten.

- - - - -

Och så ännu en gång: var så snäll och skicka in blanketten med uppgifter till medlemsförteckningen! Och tag Dig en titt på Dina 25 Kr. Alltingshus och stämplade Chr. X 40 aur blå!
Tack i förväg.